

Ad. Wantzin.
*Christian Tschöll,
Hofglassliber.*

Else Marie Hansen.
Hanne.

Susanne Friis.
Marie Tschöll

Wm. Knoblauch.
Baron Franz v. Schöber.

Ejner Jensen.
Franz Schubert

Johannes Aardestrup.
*Ferdinand Binder,
Postholder.*

Walther Andreasen.
*Andreas Bruneder,
Saddelmager.*

Adelheid

Hedwig

J O M F R U B U R E T

OPERETTE I 3 AKTER AF DR. A. M. WILLNER OG HEINZ REICHERT

MUSIKEN AF FRANZ SCHUBERT

Premiere. 25/11 - 28.

OVERSAT AF JOHANNES DAM OG PAUL SARAUW SCENEINSTRUKTØR MAX IBENFELDT

DANSENE AF BALLETTINSTRUKTRICE FRU HELGA EGDØ DEKORATIONERNE AF TEATERMALER EMIL POULSEN
KOSTUMERNE FRA TEATRETS ATELIER VED FRU GUDRUN STEVNSBORG

PERSONERNE:

Franz Schubert	Hr. Ejner Jensen (som Gæst)	Andreas Bruneder, Saddelmager	Hr. Walther Andreasen
Baron Franz v. Schöber, Digter	Hr. Wm. Knoblauch	Ferdinand Binder, Postholder	Hr. Johannes Aardestrup
Moritz v. Schwind, Maler	Hr. Aksel Stevnsborg	Stingl, Bagermester	Hr. Preben Irving
Kupelwieser, Tegner	Hr. Max Ibenfeldt	Novotny, Opdager	Hr. Erling Schroeder
Johann Vogl, Operasanger	Hr. Viking Ringheim	Leopoldine Bramezberger,	
Christian Tschöll, Hofglas-		Portnerkone	Frk. Laura Mogensen
sliber	Hr. Ad. Wantzin	Fru Weber	Frk. Karen Pedersen
Marie, hans Kone	Fru Susanne Friis	Hans, Kyperdreng	Frk. Alice Guldbrandsen
Hanne	Frk. Else Marie Hansen (som Gæst)	Rose, Kammerpige hos Grisi	Frk. Dagny Bonde
Adelheid } hans Døtre ... {	Frk. Ilse Henriksen (Debut)	Sali, Pige hos Tschöll	Frk. Alice Guldbrandsen
Hedwig	Frk. Ruth Andersen (Debut)	En Opvarter	Hr. Folmer Sørensen
Giuditta Grisi, Sangerinde	Frk. Lisbeth Hoel (som Gæst)	Første Gaardsanger	Hr. Preben Irving
Grev Scharntorff, dansk Ge-		Anden Gaardsanger	Hr. Gunnar Jacobsen
sandt	Hr. Gunnar Jacobsen	Husbeboere — Gæster — Tjenere	

Handlingen foregaar i Wien i første Halvdel af det nittende Aarhundrede

1. Akt: En Gaard udenfor Schuberts Bolig
2. — Havestue hos Tschöll, 2 Maaneder senere
3. — Ved et Traktørsted i Hiezing udenfor Wien, Dagen efter

r 1. Akt

Viking Ringheim.
Johann Vogl, Operasanger.

Gunnar Jacobsen.
Grev Scharntorff.

Lisbeth Hoel.
Grisi, Sangerinde.

Max Ibenfeldt.
Kupelwieser, Tegner.

Laura Mogensen.
*Leopoldine Bramezberger,
Portnerkone.*

Aksel Stevnsborg.
Moritz v. Schwind, Maler.

Erling Schroeder.
Novotny, Opdager.

Karen Pedersen.
Fru Weber.

Arhus Teaters tre Gæster ved Opførelsen af Operetten „Jomfruburet“.

Else Marie Hansen.

Ejner Jensen.

Lisbeth Hoel.

Fra Teatrets Schubert-Forestilling.

Teatret.

Operetten „Jomfruburet“.

Den røde Lygte lyste i Aftes varmt og festligt gennem Bispetorvets Kulde og triste Regn, og Anledningen var Teatrets Opførelse af Operetten »Jomfruburet«. Ellers har det været sværere at faa fuldt Hus til Premierer end til de følgende Forestillinger, thi Øjeblikkets Publikum vil ikke købe Katten i Sækken. Men »Jomfruburet« staar i festlig Erindring fra sidste Opførelse; man véd, at det er en fortræffelig og smuk Operette, man kender de iørefaldende Melodier, og man véd, at Operetten yderligere er godt, folkeligt Teater med baade Humør og Rørelse. Følgelig kan den røde Lygte hænges ud allerede ved Premieren.

Da Handling og Musik i »Jomfruburet« er velkendt for de fleste, knyttede Interessen sig især til Udførelsen, de tre Gæster og de to Debutanter.

Schuberts Rolle var givet til Operasanger *Ejnar Jensen*. Han illuderede i Maske og Udseende godt som Schubert, lignede Billederne af Komponisten og fandt gode Udtryk for det kejtede, det generte og menneskesky hos Kunstneren. Derimod lykkedes det ikke at give Udtryk for den Varme, den Følelse og den Lidenskab, som skal øjnes og føles under den stille Overflade. Sangligt hævdede han Rollen dygtigt og indtagende. Stemmen lød hverken stor eller stærk, undertiden havde den svært ved at trænge gennem Rummet, hvilket maaske hang sammen

med, at Sceneriet mere var opbygget til Øjets Fryd end med de akustiske Forhold taget i Betragtning. Men hans Sang var smidig, klar og lyrisk i sin Tone, og Anerkendelsen heraf og Sympatien for Schubert-Skikkelsen gjorde Aftenen til en Sejr for Sangeren.

Den anden Gæst, Frk. *Else Marie Hansen*, hævdede sit Ry som dansk Operettes mest lovende Emne paa Spindesiden. Hun er af Udseende saa lys og dansk som sit Navn, og hun synger som en Engel. Men man mærker ogsaa, at Rutinen begynder at gøre sig gældende, og at det følgelig til Tider kan skorte paa den umiddelbare Poesi og uerfarne Ynde, som klæder Hannes Rolle saa godt.

Tredie Gæst var den norske Operettesangerinde Frk. *Lisbeth Hoel*. Hendes Norsk virkede godt i Italienerinden Grisis Rolle, og hun sang dygtigt. Men det kneb lidt med Ilden og Temperamentet — en sjælden Indvending, naar det gælder en Repræsentant for Norge, det stærke Temperaments Land mellem de nordiske Riger. Til Gengæld havde Frøkenen et elskværdigt og smittende Humør i sit Spil og i sin Sang.

De to lokale Debutanter, Frkn. *Ilse Henriksen* og *Ruth Andersen*, klarede sig godt som Haiderl og Hederl. De sang og dansede med Sikkerhed og Lethed, og det er jo en gammel Erfaring, at det i visse Roller er en Styrke at være Debutant.

Den øvrige Udførelse af Operetten var omtrent som ved Førsteopførelsen for seks Aar siden. Særlig Herrerne *Knoblauch* og *Wantzin* spillede og sang dygtigt som Baron v. Schober og Hofglasliber Tschøll — maaske Aftenens to bedste Skuespilpræstationer.

Taget som Helhed og i Sammenligning med forrige Fremførelse af »Jomfruburet« blev Indtrykket: dekorationsmæssigt den samme smukke Forestilling, skuespil-mæssigt noget køligere, sangligt noget stærkere.

Forestillingen hilstes med det hjerteligste Bifald, og den vil sikkert blive en god Forestilling for Teatret i den vanskelige Tid indtil Jul.

H. B.-g.

Skønt Schuberts Navn hører til de største indenfor Tonekunsten, skønt hans Sange fremfor nogens er blevet sunget i hele den civiliserede Verden, kan det dog ikke nægtes, at den lille, elskværdige, let sentimentale Wieneroperette »Jomfruburet«, bygget over en — opdigtet — Episode i Schuberts Liv og benyttende hans Musik, formaaede at give hans Toner en langt videre Udbredelse end selve Schuberts rene Kunst.

Man kunde fra et musikalsk Standpunkt anke over den Profanering, der i denne Operette blev Schuberts Musik til Del, den hensynsløse Plukken ud af sin Sammenhæng og overfladiske eller brutale Anvendelse af de enkelte Brudstykker, den haandfaste, jordbundne Betydning, der lagdes i selv de mest beaandede Tonedigte. Alligevel staar det fast, at gennem »Jomfruburet«s Sukces for en halv Snes Aar siden naaede Schuberts Musik ud til mangfoldige Hjem, hvor den før var ganske ukendt. Fra alle Etagers Klaverer klang Stumper og Stykker af skælmske, blide og vemodige Schubert-Melodier, og lyse og mørke Stemmer sang med Operette-Patos: Dein ist mein Hertz! Dein ist mein Hertz...

Man bør sikkert, hvad denne Side af Sagen angaar, trøste sig med, at Hensigten helliger Midlet. Schubert er dog Schubert, og trods al Forfladigelse var der ogsaa i Operette-Musiken den »Guddomsgnist«, som allerede Beethoven fandt i de Schubertske Toner.

Mere fortegnet var i Virkeligheden det Billede af selve Schuberts Person, som Operetten gav. Ganske vist var Schubert ikke, som f. Eks. Beethoven, et »stort Menneske«, en stærk og ejendommelig Personlighed, men en skøn om end ulykkelig Operette-Elsker var han endnu mindre. Schubert var ikke smuk. Hans runde, fyldige, noget oppustede Ansigt, den lave Pande, de tykke Læber, Stumpnæsen og de buskede Øjenbryn gav ham et mulatagtigt Udseende. Han var under Middelhøjde, var rundrygget og havde korte, tykke Fingre. Man kunde ikke kalde hans Ansigtstryk aandfuldt, heller ikke saa han venlig ud. Men det sorte, glansfulde, krøllede Haar var smukt, og Øjnene var saa straalende, at man straks fik en Anelse om den indre Ild, der boede i ham.

Det er nu 100 Aar siden, Schubert døde. Den 17. November 1828 afsluttedes hans korte Livsbane; han blev kun 31 Aar gammel. Tager man et Overblik over hans Produktion, fyldes man med Forbavselse og Beundring over, at en saa vældig Række af Værker kunde skabes i Løbet af det korte Spænd af Aar, som var tilmaalt ham: Foruden 173 Opus-Numre, hvoraf mange er Kompositioner af

betydeligt Omfang, findes en lang Række uden Opus-Tal, deriblandt f. Eks. C Dur-Symfonien og den ufuldendte Symfoni i H-Moll, flere Strygekvartetter, Klaverting, Messer, Kantater, Arbejder for Scenen og en Mængde Sange. Ialt naar Antallet af Schuberts Sange op imod 800. Og saa er endda ikke saa faa Kompositioner gaaet tabt paa Grund af Schuberts Sløseri.

Men Kvaliteten er ingenlunde ringere end Kvantiteten. I saa at sige alle Musikkerter har Schubert skabt Værker paa Højde med de største, ja, Schubert-Entusiasten, som vil hævde, at Schubert paa mange Punkter overgaar alle andre, vil ikke savne Argumenter for sin Paastand. Schuberts Musik er skabt med Geniets guddommelige Naivitet, med en Udtrykks Naturlighed og Selvfølgelighed, som vel ingen hverken før eller senere har naaet. Og paa det vokale Omraade er han Skaberen af en ny Lyrik, det lyrisk-romantiske i Musikken, Stemnings-Sangen, som kommer fra Hjertet og gaar til Hjertet. Hans Sange rummer alt, hvad der bevæger Menneskesindet, Glæde og Sorg, Haab og Længsel, Kærlighed og Had, Ømhed og Trods.

Og de Hundrede Aar har ingen Forskel gjort. Tværtimod. Schubert døde forholdsvis ukendt, han var ingen europæisk Berømt, som Beethoven, end ikke dyrket af Wiens fornemme Kredse, der ellers var Grundlaget for Datidens Musikliv. Kun indenfor en lille, udvalgt Vennekreds var han elsket og vurderet efter Fortjeneste. Her var han Midtpunktet ved livsgladde Udflugter, »Schubertialer«, her sang man hans Sange, og for denne Kreds improviserede han sine fine, levende, gemytfulde Danse.

Men i Løbet af de 100 Aar er Vennekredsen udvidet til at omfatte hele den civiliserede Verden. Ingen Komponist er vel saa elsket som Schubert, den blide, vemodige, skælmske, den elskelige og dog saa vældige Schubert. Mindekoncerternes Tal er Legio, og overalt bevæger de Schubertske Toner Sinden, stadig lige levende, stadig lige klingende, lige rene og skønne. Snart vil ogsaa »Jomfruburet«s Stumper og Stykker igen finde Vej til alle Etagers Klaverer, og lyse og mørke Stemmer vil synge med Operette-Patos: Dein ist mein Hertz! Dein ist mein Hertz!...

Schubert mindes

Franz Schubert.

Et 100 Aars Minde.

Sommeren i Wien har været Schuberts. Med Grundighed og med Masseopbrud af Sangkor paa indtil 30,000 Sangere, har man hyldet den stille, fine Musiks Mester. Og vor Tids Samklang med Schubert gav sig Udtryk i en amerikansk Musik-Olympiade med 10,000 Dollars i Præmie ... Atterberg vandt ... og blev derved Verdensmester for 1928 i Schubert-Musik!

*

George Wittrup undlader ikke med nogen Bitterhed at berøre denne Form for Schubert-Kultur i en Artikel i vor hjemlige Tidsskrift-Litteratur i Anledning af 100 Aars Mindet om Schuberts Død. I Artiklen hedder det bl. a.:

Schuberts Fødsel har aabenbart været Naturen særdeles velbehagelig, for den skænkede ham i Fødselsdagsgave det store paa Jorden uopnaaelige Talent, men maa samtidig have ladet skinne igennem, at der ikke blev tilstaaet ham nogen lang Levetid, thi Talentet gik Lykken forbi og friede til Energien med det Resultat, at Franz allerede i en meget ung Alder kunde begynde at lade Violinen og Klaveret give Luft for de Mængder af musikalske Idéer, hans Sjæl var ladet med. Og hurtigt distancerede han den Lærdom, hans Fader, en jævn Skolelærer, lagde til Grund for sin begavede Søns tekniske Kunnen. Denne skaffede ham da ogsaa let Adgang til det kejserlige Hofkapel og herigennem ogsaa til Koncertskolen, i hvis Orkester han fik rig Lejlighed til at gøre nærmere Bekendtskab med Tysklands tre Store: Beethoven, Mozart og Hayden's vidunderlige Værker, der satte dybe Spor i den begejstrede og modtagelige Drengs Sind og gjorde den første af disse Mestre til den vorde Komponists ophøjede Ideal.

Da Schubert var blot 21 Aar gammel og i nogle Aar paa Grund af økonomiske Vanskeligheder og en gennem hele Livet forfølgende Modgang, havde undervist den musikalske ungarske Adelsslægt Esterhazy, laa der ikke mindre end 6 Symfonier færdige fra hans Haand, og en af disse, kaldet »Tragedie Symfonien«, der i høj Grad er præget af Schubert rige Fantasi og instrumentale Sans, nærmer sig paa sine Steder Beethovens uforlignelige Værker.

Selv om man nu ikke kan side stille Schubert med den gigantiske Mester fra Bom, har han dog i sin pragtfulde 8. Symfoni i H-Moll — bedre kendt under Benævnelsen »Den ufuldendte« — naaet at tvinge alle, der blot har Gnist af Øre for Musik, i Knæ for det sublime Værk, han i sit 25. Aar skabte i blot to ret korte Satser . . . Hvorfor Schubert ikke fuldendte sin herligt paabegyndte Komposition, skønt Brudstykker af en tredje Sats dog viser, at Tanken ikke døde med Adagioens skønne Slutning, er aldrig blevet opklaret.

E. Markham Lee skriver i »Story of Symphonie«, at »her har Ufuldendelsen kun været af det gode«. Thi det synes som om det melodiske Tonevæld, Schubert i de smaa 20 Minutter, Fremførelsen varer, fryder sine Tilhørere med, og hvormed han formaar at fremtrylle en egen romantisk Stemning, umuligt kunde fortsætte og falde i Traad med yderligere Satser — mejslede staar disse elskelige og skønne Toner som et straalende Eftermæle om den, hvis Navn hører til Musikhistoriens mest skattede.

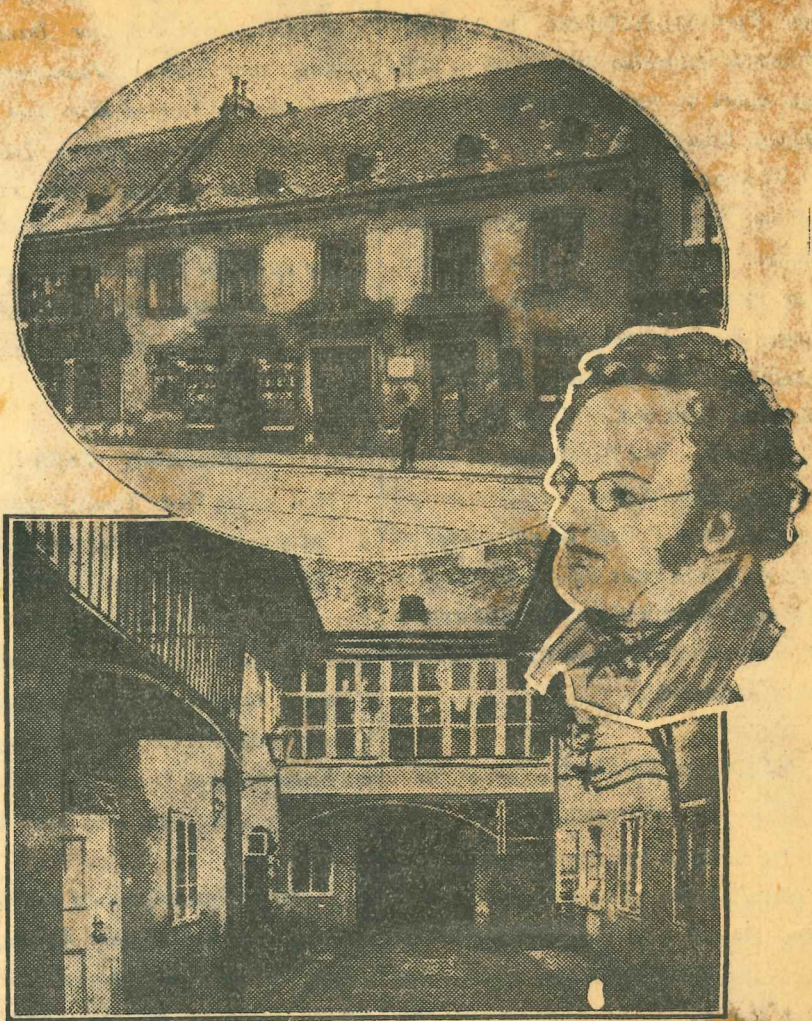
Faa Maaneder før sin Død skrev Schubert sin sidste og ypperlige Symfoni i C-Dur, der ligesom sine Forgængere staar som et smukt Bevis paa hans udprægede Evner i instrumental Retning — han vidste nøjagtigt, hvad hvert Instrument kan og skal yde for at opnaa den højeste Klangvirkning og Farve; men selv naaede han ikke at faa dette sit sidste større Opus at høre i Koncertsalen. Det blev fundet frem senere hen af Schumann og fremført i 1839 i Leipzig af Mendelsohn, hvorefter det hurtigt vandt frem overalt.

Naaede Schubert som Skaber af instrumentale Værker end ikke saa højt som visse af hans store Samtidige, herskede han dog storladent, enevældigt og mesterligt i Sangens vidunderlige Rige; thi som den udprægede Lyriker, han var, fandt han let Udtryk for det Væld af Poesi, han følte sig stærkt grebet af,

og som han med legende Haand forsynede med Tonernes altnaaende Vinger, og stort i Tal er de Sange af Goethe, Heine, Schiller o. a., han naaede at sætte i Musik. De fine og smukke Melodier til »Erlkönig«, »Wanderers Nachtlied«, »Des Mädchens Klage«, »Am Meer« og »Der Tod und das Mädchen« viser tyde-

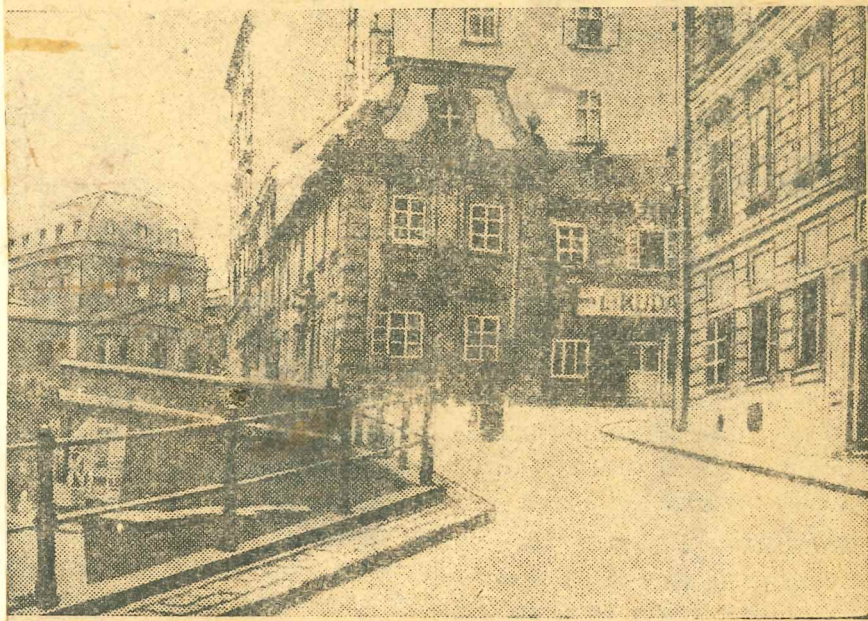
ligt Schuberts sikre og nænsomme Sans for Tonernes falden-sammen med Ordene — derved staar han ubestridt som Sangkomponisternes virkelige Mester, hvis omfattende Vokalmusik er dyrebare Klenodier for dem, som helliger sig Sangkunsten.

Franz Schuberts Fødehjem

Foroven ses Franz Schuberts Fødehjem. Over Døren skimtes hans Buste, og til højre for Døren Mindetavlen. Forneden ses Gaardspladsen til Ejendommen, der tidligere kaldtes »Den røde Krebs«. I Midten Schubert selv, som han så ud i sine tidlige Manddomsår.

Det rigtige „Jomfrubur“.

PAA TYSK hedder Operetten »Jomfruburet« »Dreimæderlhaus«, en nok saa betegnende og mere historisk korrekt Titel end den danske. Det Hus i Wien, hvor Schubert til Stadighed kom, og hvor han sværmede for den ene af de tre Døtre, hedder stadig »Dreimæderlhaus« og er en kendt og populær Bygning i den østrigske Hovedstad. Ovenstaaende bringer vi et Billede af dette »Jomfrubur«, den lange lave Bygning, som strækker sig fra Gadehjørnet og ned langs det saakaldte Mølkerbastei.

AARHUS TEATER har haft Glæde af Genoptagelsen af Operetten »Jomfruburet«. Hele første Uge har der hver Aften været udmærket Hus og stor Begejstring.

Operetten gaar nu med endnu mere Fart og Sikkerhed end ved Premieren og er blevet en helt igennem smuk Forestilling.

Ovenstaaende bringer vi et Billede af de tre Jomfruer Hederl, Hanne og Haiderl Tschöll, spillet af Frk. Else Marie Hansen som Hanne og de to Debutanter Ilse Henrichsen og Ruth Andersen.

Mon Hr. Erling Schroeder læser Dickens? Og især Udgaven med de gamle engelske Illustrationer?

Man skulde tro det, naar man under Opførelsen af Jomfruburet saa den Skikkelse af Opdageren Savodny, som han havde skabt. Den var fuldstændig, som Dickens med sin frodige Fantasi og Evne for Karrikaturen kunde have skildret den, og som en af hans samtidige Tegnere kunde have spiddet den til Papiret med sin Pen, barok og outreret, men fuld af tør og knirkende Humor. Kun en uvæsentlig og lille Skikkelse i »Jomfruburet«s store Galleri — maaske ikke engang helt i Operettens Aand. Men alligevel en af de Figurer, som huskes bedst, en Tegning til Erindringens Mappe.

Skikkelsen var morsom, men det glædelige ved den var, at det var Hr. Erling Schroeder, som skabte den. Han har spillet adskillige Roller paa Teatret, baade store og smaa, men altid Elskerroller. Og selv om man indenfor disse Roller har sporet en glædelig Udvikling fra Ufærdighed og tilsyneladende Selvglæde — som dog vistnok mest dækkede over Usikkerhedsfølelsen — til et mere menneskeligt Spil, hvor en behersket Følelse begynder at komme til sin Ret i en mere afklaret Form end tidligere, saa var det en Fornøjelse at se Skuespilleren i en Rolle, hvor han endelig — som i en Slags Trods og Trang til Revanche — havde gjort sig saa uhyrlig grim og hæslig som paa nogen Maade mulig, og samtidig indenfor Mulighedernes beskædede Ramme viste baade Humør og Fantasi.

For ham selv maa denne hans Ekskursion fra de traditionelle Elskerroller have været forfriskende — saaledes som den ogsaa var det for Publikum. Og det rigtige og morsomme Spil i den lille Rolle var samtidig et Eksempel paa den gennemførte Instruktion i »Jomfruburet«, hvor der ikke er blevet sløset med nogen Rolle, men hvor man har arbejdet efter det gode Princip, at selv de mindste Roller skal behandles med samme Energi og Omhyggelighed, som var de de bærende Roller i Stykket.

DA TEATRET genoptog Operetten „Jomfruburet“ var man paa Forhaand sikker paa en Sukces. Thi det er en solid Erfaring, at Stykker med gode Minder ikke slaar fejl, naar de med et passende Mellemrum kommer frem i en god Udførelse, og her var der Tale om en af de senere Aars populæreste og bedste Operetter. Alligevel har det sikkert været noget over Forventning, at Tilslutningen blev saa stor, at man kan fortsætte nogle Dage efter Jul og gøre „Jomfruburet“ til Juleforestilling, saaledes at „Bedre Folks Børn“ først kommer frem til Nytaar. Ovenstaaende Billede viser to af de populæreste Personer i „Jomfruburet“. Hr. Wantzin i sin Glansrolle som Hofglassliberen og den norske Gæst Lisbeth Hoel, som har besejret sit danske Publikum ved sit Humør og sin smukke Stemme.